

vtět, zatemňuje náš pohled na boha a znečišťuje i náš obraz o nás samých, takže se na sebe nedokážeme dívat správně. Všechno vidíme kalnou čočkou svých potlačených vášní a potřeb. Hovoří-li Mistr o Bohu, musíme své zamlžené brýle odložit, protože jsme vyzváni ke správnému pohledu: tomu se však bráníme, protože nám to bere klid, ve kterém jsme se pohodlně zařídili.

Termínem démon lze v moderním jazyce vyjádřit pojmy: nutkání, utkvělé představy, komplexy, emocionální zmatek, citová blokáce, neschopnost jasného úsudku či vnitřní rozpolcenost. Dobře známou reakci onoho muže, který po kázání začal na Ježíše křičet. Když během přednášek hovořím o Božím milosrdenství, stává se, že některý z posluchačů zareaguje značně agresivně a posílá mě do pekel. Podivuji se té ostré reakci, zvláště když jsem na něho nijak neútočil, ale zjevně se v něm hlásí ke slovu démon, potlačovaná agrese, neuvědomovaná nenávisť, hořkost a strach.

Když Rabbi kázal v kafarnaumské synagoze o Bohu, nemoralizoval, nehrozil ani nikoho nezraňoval. Přesto tu byl kdosi, kdo Boha zneužíval ve smyslu určitého „pojistného systému“. Chodil do synagogy, aby se distancoval od bezbožníků a postavil se nad ně. Využíval Boha pro sebe, jenže Ježíš mluvil o Bohu způsobem, který něco takového nadále nepřipouští. Jeho slovo rozhoduje o tom, zda se na Boha spolehnu, nebo zda ho ponížím na služebníka svých přání.

Ježíš ponechá démonův řev bez povšimnutí, nediskutuje s ním, ale přímo mu poručí: „Umlkni a vyjdi z něho!“ (Mk 1,25). S démonem nejedná v žádném případě milosrdně – prostě ho vyhodí. Osobodí však člověka od temného ducha, který ho držel v zajetí, takže může dotyčný znovu jasně uvažovat. Démon jim ještě jednou smýkne a pak ho s hlasitým křikem opustí.

Diváci žasnou: „Co to je? Nové učení plné moci – i nečistým duchům přikáže, a poslechnou ho“ (Mk 1,27). Přesto se znalci zákona tomuto novému učení brání a vyčítají Ježíšovi: „Je posedlý Belzebulem. Ve jménu knížete démonů vyhání demony“ (Mk 3,22). Je to ta nejsubtilnější podoba obrany proti znejistění, které Učitel přináší. Člověk v ní přenáší vlastní demony na něho a prohlašuje ho za posedlého. Ježíš však nadále hovoří o Bohu tak, že jeho slovo způsobuje rozlišení duchů. Kdo se na toto slovo spolehne, nejenže pozná správné Boha, ale také sám sebe, a tak se mu otevře cesta k životu.

Kterí démoni v nás zneklidní při naslouchání Ježíšovým slovům?

Jsou to ony démonické obrazy Boha jako mstitele, despoty nebo pohánče?

Narážíme v sobě na nečisté duchy, kteří kalí naše myšlení?

Odpovídá náš obraz o sobě samých skutečné pravdě, nebo jsme jej přehnali do té míry, že zcela zfalšoval ten původní?

Když hledíme na své bližní, co kalí náš pohled? Jaké brýle si nasazujeme?

Ježíš vyhání demony z úkrytu nevědomí. Co vylákal z našeho nitra? Kdy nás zneklidnil a znejistěl?

Anselm Grün – 50 x Ježíš

Další texty v týdnu

Po: 2Kor 1,1-7; Zl 34; Mt 5,1-12 Čt: Sk 11,21b-26;13,1-3; Zl 98,1,2-3ab.3c-4,5-6; Mt 10,7-13
 Út: 2Kor 1,18-22; Zl 119; Mt 5,13-16 Pá: Oz 11,1,3-4.8c-9; Iz 12,2-3.4bcd.5-6; Ef 3,8-12.14-19; Jan 19,31-37
 St: 2Kor 3,4-11; Zl 99; Mt 5,17-19 So: Iz 61,9-11; 1Sam 2,1,4-5.6-7.8abcd; Ef 3,8-12.14-19; Lk 2,41-51

Uvedené knihy je možné zakoupit na adrese www.ikarmel.cz

Prameny, odkazy

Jeruzalémská Bible; Daniel J. Harrington – Sacra pagina; Silvano Fausti – Nad evangeliem podle Marka; Dominik Opatrný – www.biblickedilo.cz

Vydává Pastorační středisko brněnské diecéze
 jako součást diecézního biblického programu Vezmi a čti.
 Ke stažení na www.vezmiacti.cz.

10. neděle v mezidobí – cyklus B

7. června 2015

²⁰Ježíš vešel do jednoho domu a znovu se shromáždil zástup lidu, takže se nemohli ani najít. ²¹Jakmile o tom uslyšeli jeho příbuzní, vypravili se, aby se ho zmocnili; říkalo se totiž, že se pomátl na rozum. ²²Učitelé Zákona, kteří přišli z Jeruzaléma, tvrdili o Ježíšovi: „Je posedlý Belzebubem! Vyhání zlé duchy s pomocí vládce zlých duchů.“ ²³Zavolal si je a mluvil k nim v podobenstvích: „Jak může satan vyhánět satana? ²⁴Je-li království v sobě rozdvojeno, takové království nemůže obstát. ²⁵Je-li dům v sobě rozdvojen, takový dům nebude moci obstát. ²⁶Jestliže satan vystoupil proti sobě a je rozdvojen, nemůže obstát, ale je s ním konec. ²⁷Nikdo přece nemůže vniknout do domu siláka a uloupit jeho věci, jestliže toho siláka napřed nespoutá. Teprve potom mu může dům vyloupit. ²⁸Amen, pravím vám: Všechno bude lidem odpuštěno, hříchy i rouhání, kterých se dopustili. ²⁹Kdo by se však rouhal Duchu Svatému, nedojde odpuštění navěky, ale bude vinen věčným hříchem.“

³⁰To řekl proto, že tvrdili: „Je posedlý nečistým duchem.“ ³¹Přišla jeho matka a jeho příbuzní. Zůstali stát venku a dali si ho zavolat. ³²Kolem sedělo plno lidí. Řekli mu: „Tvoje matka a tvoji příbuzní se venku po tobě ptají!“ ³³Odpověděl jim: „Kdo je má matka a moji příbuzní?“

³⁴A rozhlédl se po těch, kteří seděli dokola kolem něho, a řekl: „To je má matka a to jsou moji příbuzní! ³⁵Každý, kdo plní vůli Boží, to je můj bratr i sestra i matka.“

Mk 3,20-35

Úvod k meditaci

Satan je rozděluje, oddělil lidi od Boha a rozděluje lidi mezi sebou. Jak najít cestu z rozdělení k setkání, k sounáležitosti? „Každý, kdo plní vůli Boží, to je můj bratr i sestra i matka.“ Jsme pro Ježíše cenní jako matka, jako příbuzní – cestou k tomu je sladit se s Božím tvořivým plánem se světem, s námi.

Výklad biblického textu

Kontext: Evangelium se dotýká dvou velmi obtížných témat: neodpuštělného hříchu proti Duchu Svatému a konfliktu Ježíše s jeho příbuznými, a to dokonce včetně matky.

v. 21-22: Učitelé Zákona nesouhlasí s podezřením, že je Ježíš duševně nemocný. Mají své vlastní vysvětlení: je posedlý zlým duchem a dokonce s pomocí vládce zlých duchů vyhání duchy z ostatních posedlých.

Proti Ježíši už byla vznesena různá obvinění: že se přátelí s veřejnými hříšníky a kolaboranty, že nedodržuje posty a že znesvěcuje sobotu. Toto obvinění je ale ze všech nejzávažnější, je to vlastně obvinění z čarodějnictví. K těmto závažným obviněním Ježíš nemlčí, pozval si učitele Zákona a reaguje na jejich obvinění.

v. 23-24: Ježíš začíná po židovském způsobu, řečnickou otázkou: „Jak může satan vyhánět

1. čtení:

Gn 3,9-15

2. čtení:

2 Kor 4,13-5,1

Evangelium:

Mk 3,20-35

Srovnání:

Mt 12,22-30;

Lk 11,14-23;

Mk 6,31;

Jan 10,20;

Mt 9,34;

Iz 49,24-25;

Mt 12,31-32;

Lk 12,10;

1 Jan 5,16;

1 Kor 12,3;

Mt 12,46-50;

Lk 8,19-21;

Mk 6,3

satana?“ Odpověď je jasná, nemůže. Celé obvinění je nesmyslné. Jak by bylo toto chování schizofrenní, ukazují dvě Ježíšova podobenství. První se týká rozděleného království – takové nemůže ve světě obstát, ale rozpadne se a území pohltí okolní národy. Tato situace nebyla Ježíšovým současníkem neznámá. Byla to tehdy politická realita. Herodes Veliký vybudoval silné a prosperující království, ale ve své závěti je rozdělil mezi čtyři své příbuzné, kteří se stali tetrarchy, a jen jeden měl královskou korunu. Vedlo to však jen k rozdrobení celistvosti říše a k větší závislosti na cizí nadvládě.

v. 25: Druhý příklad je o rozděleném domě, který taktéž nemůže obstát. Dům v té době představoval širokou rodinu i se služebnictvem. Na fungování takovéhoho společenství byli jeho členové závislí. Pokud se mezi sebou přeli, nemohlo prosperovat celé společenství. Snad tu Ježíš naráží na Heroda Antipu, který se nejprve oženil s dcerou nabatejského krále Arety, pak ji ale zapudil a vzal si ženu svého bratra. Takové chování nemohlo přinést nic jiného než válku. Žádná rozdělená moc neobstojí. Takže pokud by Ježíš s pomocí zlých duchů vyháněl jiné zlé duchy, byl by s nimi konec.

v. 29: U některých lidí to vede k úzkostnému strachu, aby se rouhání Duchu Svatému náhodou nedopustili a nečekalo je jisté zavržení, se kterým by nemohli nic dělat. V dějinách církve se ale našli i ti, kteří z tohoto hříchu obviňovali své protivníky. Tento neodpuštělný hřích byl v dějinách chápán různě, současná katolická nauka přijímá pohled svatého Augustina, že je to dobrovolné odmítní Božího milosrdenství prostřednictvím lítosti. Bůh respektuje svobodné rozhodnutí i toho, kdo ho dobrovolně odmítá.

v. 33: Ježíšovo jednání můžeme cítit jako velmi zvláštní. Ježíšův výrok přináší dvě poselství:

1) Ježíš dává najevo svou nezávislost a svobodu. Nikdo mu nemůže říkat, co má dělat. Nemusí se zodpovídat ani svým příbuzným. Není to ale svoboda anarchie nebo bezvztahovosti, vždyť se jedná o Syna Božího, který ve svém spásném jednání pro člověka nemůže být poután nikým, ani svými příbuznými.

2) Ježíš provokativně překračuje ve vztazích rámeček rodiny, „klanu“. Ten je na jedné straně požehnáním, může se však stát překážkou skrze lpění na rigidní rodinné postoje, brání vnitřnímu rozvoji. Skutečnou Ježíšovou rodinou jsou ti, kteří *plní Boží vůli*. Platí to dokonce i pro Ježíšovy bratry, sestry a jeho matku – a i pro ně je to velmi osvobozující přístup.

K tématu

„Blahoslavená, která jsi uvěřila...“ (Lk 1,45)

Jestliže chce někdo poznat druh stromu, musí si všimnout také země, hloubky, v níž tkví jeho kořen, kterým proudí živiny do kmene a větví, do květů a plodů. Proto je dobré si všimnout i hloubky „země“, z níž vyrůstá Pánova podoba, tedy všimnout si jeho Matky Panny Marie.

Tradice uvádí, že pocházela z urozeného rodu, že v jejích žilách proudila královská krev. Každý člověk je nocím jedinečný a neopakovatelný. Vztahy, ve kterých vyrůstá, nemají velký vliv na jeho vlastní hodnotu, na jeho postoje k sobě a k Bohu. Tady totiž neplatí nějaké „jestli“ a „protože“. Nezáleží na tom, je-li člověk Žid nebo Řek, svobodný člověk nebo otrok. To je pravda. Nejdůležitější je, jestli je člověk typ šlechtetný, nebo ne. A velká královská šlechtetnost se projevila v oné přímé velkodušnosti, s níž Maria odpověděla na andělskou výzvu. Vstoupilo v ni cosi nebývale velikého. To, co po ní bylo žádáno, znamenalo, že Bůh jí úplně důvěřuje. A ona to učinila s klidnou, jí samotné neznámou velikostí. A značná část této velikosti pocházela ze šlechtetnosti její osobnosti, z jasného a svobodného vzrůstu jejího bytí.

Celý Ježíšův život je obklopen hlubokou blízkostí jeho Matky. A nejsilněji promlouvá její mlčení. Čteme také, že Matka, nejspíš s bolestí, opouští Galileu a hledá ho. A On je v nějakém domě a učí. A říká jí mu: „Tvá Matka a tvoji bratři tě hledají.“ A On se zeptá: „Kdo je má matka a kdo jsou moji bratři?“ A pohlédne na ty, kteří sedí kolem a řekne: „Tito jsou má matka a moji bratři. Každý, kdo činí vůli mého Otce, ten je můj bratr, má matka a má sestra.“ A přestože pak jistě z domu odcházel

s úctou k ní, přesto tato slova padla. I my cítíme z jeho odpovědi otřes, neúprosnost a nesmírnou vzdálenost, z které přichází, dálku otevírající tak hlubokou propast mezi ním a jí. Dokonce i ta slova, v nichž vnímáme blízkosti, mohou s sebou nést zároveň i odcizení: „Blahoslavený život, který tě nosil a prsy, které tě kojily.“ Ne! Ti, kteří slyší Boží slovo a zachovávají ho, ti jsou blahoslavení.

Maria byla stále u něj, protože spolu s ním žila jeho úděl. Jeho život byl jejím životem. Ale ne na způsob úplného porozumění. „To Svaté“ – jak významné je toto slovo zvěstování (Lk 1,35)! Jak je plné tajemství o Boží vzdálenosti. „Svaté“ v ni sestoupilo. Nezpozorovatelná velikost. Dala mu všechno. Svě srdce, svou čest, svou krev a celou moc své lásky. Objala a přijala toto „Svaté“, ale ono ji přerostlo a stále narůstá nad ni. Kolem jejího Syna, který byl tímto „Svatým“, se utvořila velká vzdálenost. V této dále vzrůstal oddělený od ní. Nemohla jej pochopit beze zbytku. Jakpak mohla pochopit tajemnost živého Boha! Ale učinila to, co je v křesťanském smyslu shodné téměř s porozuměním a co mohla učinit pouze díky Boží moci, která tak pomáhala porozumět: ona uvěřila. Jestliže něco zjevuje její velikost, pak jsou to slova její příbuzné: „Blahoslavená, která jsi uvěřila.“ Tato slova zdůrazňují a vypovídají o jiných dvou větech: „Oni ale nerozuměli tomu, co jim řekl.“ a „Jeho matka uchovávala všechno ve svém srdci.“ Maria uvěřila.

Vyžadovalo se od ní, aby stále znova zvedala tíhu této víry. Stále rozhodněji, upřímněji a mocněji. Její víra byla větší než u kteréhokoliv člověka. Abraham tu stojí ohromen před vyvýšením své víry, protože od ní je žádáno víc než od Abraháma. Neboť ono „Svaté“, které se z ní narodilo, které z ní vzrostlo, ji nesmírně přerostlo, rozletělo se do dále, bylo od ní vzdáleno. A neztratit víru v jeho velikost právě proto, že jej porodila, kojila a poznala jeho ohroženost! Je to mateřské pokušení, když žádá na Synovi, aby jej mohla pochopit. A když už nemůže pochopit dospělého Syna, chtěla by ho učinit opět malým, znovu dítětem. Ale jak neztratit víru v jeho lásku, když se vymanil z její péče? Jak nade vše uvěřit, že je to v pořádku a že je tím splněna Boží vůle? Jak neodcházet, neupadat do malosti. Spíše vytrvat a každému jeho nepochopitelnému kroku přihlížet mocí víry – to je to, co tvořilo její nepochopitelnou velikost. Maria byla při každém kroku, který Pán učinil ve směru svého Božského údělu. Ale opravdu bez porozumění, jen díky víře. Teprve Letnice jí přinesly úplné pochopení. Tehdy porozuměla všemu, co dosud vírou uchovávala v srdci.

Tohle je směr naší otevřenosti vůči Mariině velikosti. Tím vším je Kristu blíže a hlouběji zapadá do díla vykoupení než nějakými zázraky připisovanými v legendách. Legenda nás sice rozradostní svými milými obrazy, ale nemůže být životem. Určitě ne tehdy, když nás potká tvrdá realita. Jestliže je od nás něco požadováno, pak to, abychom ve víře zápasili s Bohem a s tím, co před námi ve světě vyvstane. Ne tedy nějaké příjemné báje, ale neotesaná víra je nám uložena pro dobu, kdy ze všech věcí spadne příjemné kouzlo a všude se neúprosně střetají protiklady. Čím nezaujateji se noříme do novozákonního obrazu Matky Páně, tím vznešeněji se utváří náš křesťanský život v celé své skutečnosti. Ona objímala Pána celý svůj život i ve smrti životu niterností a musela prožít i to, že on, který přišel od Boha, přerůstal mimo ni. A zakusivší „bodnutí meče“, stoupá ve víře za ním a opět ho objímá. Až do chvíle konce, kdy on už není jejím Synem. Někdo jiný, ten který stojí vedle ní, se teď stává jejím synem. A Ježíš zůstává vyvýšen na nejubožejší úrovni stvoření, sám před Boží tváří. A ona přijímá tento rozchod jako poslední spoluutření a znovu mu tak stojí vírou po boku. Skutečně: „Blahoslavená, která jsi uvěřila.“

Romano Guardini – Pán Ježíš

Ježíš hovoří o Bohu způsobem, který se posluchačů hluboce dotýká. Jeho slova nelze pustit jedním uchem dovnitř a druhým ven. Navíc dráždí i zlé duchy sídlící v lidech. Když Pán hovoří, člověk navazuje kontakt s jeho pravdou a musí zaujmout stanovisko. Proto se v něm začnou bouřit démoni. Všechny démonické obrazy o Bohu, které dotyčného doposud držely v zajetí, jsou vyvlečeny na denní světlo. Začíná být zjevné, jak často se snažíme využít Boha pouze ve svůj prospěch a snažíme se ho přizpůsobit obrazům, které jsme si o něm sami vytvořili. Jakmile však Ježíš začíná promlouvat, už se za nimi dále nedokážeme ukrývat. Na světlo se dostává náš chybný způsob pohledu. Nečistý duch, který se v nás zahnil, se začíná neklidně